

Щодо визначення поняття та змісту криміналістичного забезпечення доказування у кримінальному провадженні

Топорецька Зоряна Миколаївна, кандидат юридичних наук, асистент кафедри правосуддя юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Термін «криміналістичне забезпечення» з'явився в юридичній науці у 1979 році. Його було вжито В.Г. Коломацьким під час лекції академії МВС СРСР. З цього часу криміналістичне забезпечення діяльності правоохоронних органів починає активно досліджуватися та використовуватися у науковій літературі.

Сучасні погляди на поняття та зміст криміналістичного забезпечення можна розділити на декілька груп. Представники першої групи розглядають криміналістичне забезпечення як систему (статичну або динамічну). Такі думки свого часу висловлювалися Р.С. Белкіним, В.О. Волинським, А.В. Дроздовим, В.Г. Коломацьким, С.О. Самітовим, В.Г. Лісогором та іншими.

Представники другої групи розглядали криміналістичне забезпечення як діяльність. Така позиція підтримувалася О.Ф. Волинським, С.Ф. Денисюк, П.Ю. Івановим, А.В. Іщенком, В.В. Матвієнком, В.В. Овдієнком, К.Є. Поджаренко, Ж.В. Удовенко, О.І. Чучукало, А.В. Шмоніним та іншими.

Представники третьої групи фактично поєднують погляди попередніх двох груп і розглядають криміналістичне забезпечення не просто як діяльність, а як особливу систему. Такої думки дотримуються К.Е. Горячев, Я.Я. Лозовий, В.Ю. Сокіл, І.В. Тішутіна та інші.

Натомість З.І. Кірсанов та В.О. Образцов дають власне бачення цього поняття, яке не вписується у виділені вище групи.

На нашу думку, правильним буде розкрити розуміння змісту поняття *«Криміналістичне забезпечення доказування у кримінальному провадженні»* через розкриття змісту його складових частин: *«криміналістичне»*, *«забезпечення»*, *«доказування»*, *«кримінальне провадження»*.

Криміналістичне забезпечення як словосполучення фактично означає забезпечення криміналістикою.

В українській мові термін *«забезпечувати»* розкривається як «постачати щось у достатній кількості, задовольняти певні потреби, створювати надійні умови для здійснення чого-небудь, гарантувати щось, захищати, охороняти кого-небудь, що-небудь від небезпеки» [1, с.19].

Необхідно також визначитися з поняттям та предметом криміналістики. Г. Гросс у 1892 році вперше визначив предмет криміналістики. Він зазначав: *«Криміналістика за своєю природою починається лише там, де встановлюють, у який саме спосіб вчиняються злочини»*. В подальшому найбільш розповсюдженими стали дві точки зору на визначення її предмета.

С.П. Микитчев у 1955 році визначив криміналістику як науку про технічні засоби, тактичні прийоми та методи, що застосовуються для

виконання передбачених кримінально-процесуальним законом дій судових і слідчих органів щодо виявлення і збирання, фіксації і дослідження доказів з метою розслідування злочинів.

Іншої точки зору дотримувався Р.С. Белкін. У 1967 році він визначив криміналістику як науку про закономірності виникнення, збирання, дослідження, оцінки та використання доказів, а також засоби та методи судового дослідження і запобігання злочинам, які ґрунтуються на вивченні цих закономірностей [2, с.14-15].

Кримінальне провадження в п. 10 ст. 3 Кримінального процесуального кодексу України визначено як досудове розслідування і судове провадження, процесуальні дії у зв'язку із вчиненням діяння, передбаченого Законом України про кримінальну відповідальність [3].

Доказування є складною практичною і розумовою діяльністю, яка здійснюється шляхом встановлення предмету доказування - обставин, які мали місце в минулому і підлягають доказуванню. Доказування згідно ч. 2 ст. 91 КПК України полягає у збиранні, перевірці та оцінці доказів з метою встановлення обставин, що мають значення для кримінального провадження.

Таким чином криміналістичне забезпечення доказування у кримінальному провадженні фактично є забезпеченням (постачанням, задоволенням потреб) процесу встановлення предмету доказування (збирання, перевірки та оцінки доказів) під час досудового розслідування і судового провадження, проведення процесуальних дій у зв'язку з вчиненням кримінального правопорушення технічними засобами, тактичними прийомами та методами.

Враховуючи викладене, пропонуємо таке визначення цього поняття: криміналістичне забезпечення доказування у кримінальному провадженні - це задоволення потреб процесу збирання, перевірки та оцінки доказів для встановлення предмету доказування технічними засобами, тактичними прийомами та методами криміналістики під час досудового розслідування та судового розгляду кримінального правопорушення, проведення процесуальних дій, прийняття процесуальних рішень у кримінальному процесі.

Тобто криміналістичне забезпечення означає задоволення потреб практики розслідування кримінальних правопорушень криміналістичними засобами прийомами, методами.

Список використаних джерел:

1. Словник української мови. В 10 т. - Т. 3. - К., 1972. - С.19.
2. Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі) [Підручник]. - К.: Кондор, 2008. - 588 с.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 року № 4651- VI // Голос України. - 2012. - № 90-91.